

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر
فصلنامه‌ی علمی- پژوهشی فضای جغرافیایی

سال چهاردهم، شماره‌ی ۴۸
زمستان ۱۳۹۳، صفحات ۲۳۷-۲۵۶

فاطمه درگاهیان^۱
بهلول علیجانی^۲
حسین محمدی^۳

آشکار سازی و مطالعه اقلیم شناختی رخدادهای بلاکینگ موثر بر آب و هوای ایران (دوره آماری، ۲۰۱۲-۱۹۵۳) در فصل سرد

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۳/۰۴/۰۳

تاریخ دریافت مقاله: ۹۲/۰۷/۲۵

چکیده

رخدادهای بلاکینگ می‌تواند منجر به خسارات اقتصادی در سطح کلان شده و بر روی سلامت افراد در مقیاس وسیع موثر واقع شود. بلاکینگ از عوارض آب و هوایی عرض‌های میانی است و ایران با توجه به موقعیتش می‌تواند تحت تاثیر این پدیده واقع شود. به منظور آشکار سازی و مطالعه اقلیم شناختی رخدادهای بلاکینگ موثر بر آب و هوای ایران به روش کمی، داده‌های روزانه ارتفاع ژئوپتانسیلی سطح ۵۰۰ هکتوپاسکال در محدوده ۰-۹۰N و ۱۰۰E-۹۰W، با تفکیک ۲/۵ درجه برای دوره آماری ۲۰۱۲-۱۹۵۳ از سایت NCEP دریافت شد. بر اساس شاخص آشکار سازی دو بعدی، شرایط رخدادهای بلاکینگ در محیط نرم افزار MAT LAB برنامه نویسی شد و رخدادهای بلاکینگ در کل منطقه با طول عمر ۵

E-mail: fatemeh.dargahian@gmail.com

^۱ - دانشجوی دکتری اقلیم شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران.

^۲ - استاد دانشکده علوم جغرافیایی و مدیر قطب علمی تحلیل فضایی مخاطرات محیطی دانشگاه خوارزمی.

^۳ - استاد دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه تهران.

روز و بیش تر استخراج گردید. سپس رخدادهای موثر بر ایران از رخدادهای کل منطقه تفکیک شد و با به کارگیری یک الگوریتم که بر اساس شاخص دویعدی تنظیم شده است، منشاء و موقعیت رخدادهای موثر بر آب و هوای ایران و ویژگی های آن از قبیل فراوانی، مرکز، شدت و تداوم آن بررسی و شناسایی شد.

نتایج نشان داد، بیش ترین فراوانی رخداد بلاکینگ در بازه طول جغرافیایی ۱۰ درجه غربی تا ۲۰ درجه شرقی می باشد و ایران منطقه بیشینه ثانوی محسوب می شود. مرکز بیش تر بلاکینگ هایی که آب و هوای ایران را متاثر کرده اند، منطقه اسکاندیناوی است. از نظر شدت، بلاکینگ های متوسط بیش ترین فراوانی را داشته و طول عمر بلاکینگ به طور متوسط ۶ روز بوده است. بررسی روند رخدادها هم روند معنی داری را نشان نمی دهد.

کلید واژه ها: سیستم های بلاکینگ، آب و هوای ایران، ویژگی های اقلیم شناختی بلاکینگ.